

Cigány, de a legszebb

Terék Anna fordítása

Milyen könnyen megszokja a dolgokat az ember, Japica! Milyen könnyű elfelejteni Globokot!

Már csak az én legjobb barátom, Tompo emlékeztet arra a pokolra.

Valamivel idősebb és jóval magasabb nálam, mindig is az volt, és úgy beszél, már kiskora óta, hogy az egész falu hallja. Úgy beszél, mintha fülhallgató lenne rajta és a hangerővel küzdene, hogy meghallja a saját hangját, és hogy te is meghalljad őt. Ordít. Áh, nem is ordít, hanem üvölt. Egyszer volt egy fülgyulladás, amiből sosem gyógyult ki igazán, az egyik fülére egyáltalán nem hall. Valamilyen gyógyszereket is szedett rá, azokat hibáztatja. A csal szó helyett azt mondja: csaj. Nem hallja, ha rádudálnak, egyszer egy sabolščaki pincér el is ütötte. Azt, amit mond, ez a fura szerzet, abból szedi össze, amit a tévében vagy Globokon üvöltenek. Leginkább beásul, néha valamit horvátul, dalokból idéz, de úgy, ahogy csak ő hallja. Kicsit hazudik, kicsit szájról olvas, összeszedi ő valahogy a lényeket. Azok az emberek, akik nem ismerik, azt hiszik róla, hogy bolond, ő meg azt hiszi, hogy nem hallják jól azt, amit mond, ezért ugyanazt az egy szót ismétli, százszor is egymás után, egyre hangosabban, aztán valami hasonlót mond, majd káromkodik. Nem hallja, hogy mások beszélnek, azt hiszik róla, hogy senkit sem tisztel, vagy hogy hülye. Pedig csak süket. Csak a hangos dolgokat hallja, semmi halkat nem tud megismételni, csak a dühös világot ismeri, egy lyuk tátong benne, azt próbálja kitölteni a képzeletével.

Azt mondta, úgy lesz a gyerek, hogy a férfi belepisál a nőbe.

A fű a föld szőre. Ha hagyod, hogy nőjön, erdő lesz belőle. Ha hagyod az erdőt nőni, kinő belőle egy pár száz méteres fa, aminek a lombja olyan sűrűre szövődik, hogy létrejön belőle egy új Föld. És ez már meg is történt, legalább százszor, a Föld eleinte akkora volt, mint egy alma, az emberek meg kicsik, mint a muslicák, és egyformán buták voltak. Háború ak-

kor lesz, ha az emberek, onnan alulról, kimásznak a felszínre, és elkezdnek veszekedni a fentiekkel. Azért kell egy nagy edényben egy tonna aszfaltot főzni, aztán beleönteni egy nagy gödörbe, a földbe, hogy bedugaszoljunk ott lent mindent.

Amíg a többi gyerek gyújtogatott vagy üvegeket tört, mi ketten gödröt ástunk és megpróbáltunk aszfaltot főzni, kőből kását. Tettünk bele homokot, aztán földet, de sohasem lett belőle aszfalt. Vagy raktárt építettünk, amiben a levegővel teli palackokat akartuk tárolni. Azt mondta, hogy egy nap jönni fog a faluba egy ember, és mindenkinek felolvassa majd a nagy, fekete könyvből, hogy mikor kell meghalnia. Jön majd vele egy másik ember, aki palackozott levegőt fog árulni, és azt kell majd belelegezni, hogy ne haljunk meg. Minél több üvege van valakinek, annál tovább él. Nekünk meg lesz egy egész raktárunk.

Kicsit bolond ez az én Tompo barátom, sok hülyeséget beszélt, de volt, amiben én is hittem, mint például a Trafóállomásban.

Azt mondja Tompo, az Isten nem gonosz, csak még kisgyerek, ezért nem tud visszajönni a világba, amit ő teremtett. Helyette a Trafóállomás kormányozza a világot. Tompo úgy hitte, hogy az valamilyen központ. Egyetlen cigány sem dolgozik a Trafóállomáson, legalábbis Đinjáról senki sem. Ahányszor elképzelem az Istent, csak embereket látok, akik valamilyen asztalnál ülnek, valamilyen ajtó mögött, pecséteket ütnek a büntetésekre és az átkokra. Komoly szentek dolgoznak ott, elhunyt rendőrök és halottak, akikkel igazságtalanság történt. Látod, lehet, hogy a végén majd engem is felvesznek oda, ha már tényleg meghaltam. A Trafóállomáson keresztül ezek az ősök közvetítik az átkokat, az emberek szerencsétlenséget küldenek rád, vagy az egész falura, ha van protekciójuk. Onnan jön az a láthatatlan erő is, ami a furcsa, öreg tárgyakat kíséri, például a szekrényeket vagy evőeszközöket. Mindenki fél a Trafóállomástól, azért is nősülünk és keresztelkedünk a templomban. Ránk, cigányokra, nem fordítanak túl sok figyelmet, ezért Đinján elég sok dolgot suttymban csinálnak, hogy ez így is maradjon. Nekem könnyebb a Trafóállomásban hinni, mint Istenben. Annak még meg tudom bocsátani az ilyen halált.

Meg akarta menteni a világot az én Tompóm, mikor még kicsi volt, még Mirza és még minden előtt. Bolond cigány volt, aki aszfaltot akart főzni edényben, hogy eltömítse az összes, alattunk lévő világot. Sikerült volna neki, meg tudta volna menteni a világot, ha lett volna valaki, aki előbb megmentette volna Tompót.

Tompo a Kickboxer című film egyik szereplőjéről kapta a nevét, akit igazából Tong Pónak hívtak. Ez az ember mindenkit megvert, csak a végén náspángolta el a szép van Damme, aki tud spárgázni és mindig nagyon keményen edz, mert épp megölték a bátyját vagy a feleségét.

Tompo apja ilyen gyereket akart magának, aki majd mindenkit megver. Az apja belefutott a Totomorába, mikor Tompo meg én még bébik voltunk, aztán odaköltözött hozzájuk a Zoran Balog, egy preslavaci cigány, aki épp akkor jött ki a börtönből. Egyikkel sem volt szerencséje, de Zoran Balog mégis a legnagyobb idióta, akit valaha láttam. Japica, ne is figyelj rá, ha hallod, hogy valahol ott van a közelben. De könnyű is őt meghallani, mert folyton csak beszél, ha emberek közt van, aztán megsért valakit, és gyorsan el is tűnik onnan, mert mi dolga van neki a đinjai hülyékkel, átkozza a napot, mikor ideköltözött. Egyedül csak a vajdától fél meg annak az öccsétől, mindenki mást provokál.

Csak akkor volt jó hangulatban, ha arról beszélt, hogy hogy baszta meg a nőket, és hogy verte át az embereket. Azt mondta, az a legjobb, ha a nő fejét belenyomod egy vödör vízbe, és úgy durrantod meg hátulról. Mert olyankor a nők összeszorulnak. Hiszem, hogy ezt nem csak kitalálta. Láttam, mikor Tompo legfiatalabb húga fogta a saját babáját, aminek nem volt már se lába, se keze, és belenyomta a fejét egy pohár vízbe, és káromkodott rá, mikor azt hitte, hogy senki se látja.

Mindennap elverte Tompót és az anyját. Tompót gyakrabban, mert az az anyjának jobban fáj. Eleinte még próbálta kitalálni, hogy mi okból verik el, mindig ugyanarra gondolt, hogy mindig mindenki őt okolja valamiért, és mikor fog ezzel leállni már végre, mikor hagyja őt békén, nem akar mást, csak nyugalmat. Később abba hagyta az okok keresését, elhitette magával, hogy Zorannak van igaza, és Globokon soha senki sem fogja neki azt mondani: ugyan hagyd, kicsi még! Épp senki. Nincs mit kavarnod mások dolgában, ha nem akarod magadra venni mások szerencsétlenségét. A kicsit még a három nővére sem védte meg, azok a ringyók, három mosott rongy, úgy billegtek, mikor mentek, és mindig, mindenhova együtt mentek. Csak ültek oldalt, amíg ez Tompóval feltörölte a padlót. A hülyéje tökön akarta rúgni Tompót, de a térdét találta el, ezért még jobban földühödött, ment megkeresni a pisztolyt, ezek meg hallgattak és csak néztek, és egy könnyet sem ejtett, egyik sem. Más házaknál a fiúknak tekintélyük van a lánytestvéreikkel szemben, megüthetik a nővéreiket is. Csak Tompónak nem volt tekintélye.

Zoran az alkarjára tetováltatta Tompo legidősebb nővérenek a nevét. Vele járt a piacra sörért meg cigarettáért, órákig nem is jöttek vissza. Amint kilépett a lány az autóból, elkezdte cukkolni a húgait, úgy helyezkedett el, hogy ne tudjanak kitérni előle, lökdöste őket. Üvöltött az anyjukra, mindenki előtt cigarettázott. Az a legidősebb nővére utálta a legjobban Tompót. Ha Zoran engedte volna neki, ő verte volna, de előle el tu-

dott volna menekülni. Álmodoztam a napról, mikor majd kiverem ennek a kurvának a fogait.

Tompo annyira félt Zorantól, hogy a karját sem emelte fel soha, hogy a fejét védje. És soha semmi rosszat nem mondott róla, csak annyit tudott mondani, hogy nem a mi világunkból való, hanem alulról jött, az alsó világból. Mikor én kaptam ki Đanitól, bárkit megütöttem volna, hogy megosszam a fájdalmamat a világgal. Tompo nem, ő minden fájdalmát elspájzolta egy nagy raktárba, nem adott belőle nekünk, másoknak, nem hagyta, hogy aggódjunk érte, hogy sajnáljuk. Elviccelte az egészet. Egyszer kiköpte a fogát és vérző szájával nevetett, mert azt mondtam neki, hogy valaki beleállt az ő szarjába a kombi mögött. Valahova mélyre süllyesztette el a fájdalmat. Az az árnyék őrizte, ami megállás nélkül követte, láttam is néhányszor.

Tudod, néha kedvem lett volna nekem is véresre verni, mikor még kicsik voltunk. Az arca állandóan grimaszolt, nem is lehetett tudni, hogy hogy néz ki valójában. Nem lehet sokáig nézni őt, mert megőrülsz. Megfeszíti az arcát akkor is, ha nézik, akkor is, ha nem, akkor is, ha boldog, ha ijedt, ha szomorú, talán még álmában is. Mintha az az árnyék mindig körülötte lett volna, mellette járt volna, lökdöste, elgáncsolta, néha megszállta. Megállás nélkül vakarta magát, a bal kezével a jobb vállát, erősen, csipkedve, mintha le akarná nyúzni a bőrét. Mintha ő is azzal tartozott volna saját magának, hogy fájdalmat okozzon, mikor senki sem veri épp, így hát ütögette a saját kezeit, a lábszarával verte a deszkát, hajlongott, mintha azt keresné, hol súrlódik és hol fáj a legjobban, harapta a szája szélét, vérzésig, amíg csak bírta. Nem tudtam rá hosszan nézni, mondom, de én, másokkal ellentétben, inkább máshova néztem, ahelyett, hogy kivertem volna belőle azt a nyugtalanságot.

Nem tudtam elválni tőle. Olyan gyerek volt, aki nem tud másnak ártani. Az ilyen jósaágtól vagy fejvesztve menekülsz, vagy nem hagyod el soha.

Egyszer kint állt az esőben, a saját házuk előtt, egész délután. Ha csak egy lépést tett volna előre, a tető alatt lett volna, szárazon. Így meg csöpögött rá az eső. Ő meg csak állt és nem mozdult, annyira félt Zorantól. Látom őt az ablakból, és nem bírom elviselni az életet, Đani azt mondta nekem, ne avatkozzak bele mások dolgába. Verem a fejemet a falba, a végén Đani sátorlapot köt a nyakamba, mert kint pohár víz nagyságú cseppekben esik az eső, elmegyek a kerítésükhöz és ott állok, csak hogy lássa, hogy én is vele vagyok, állok és hallgatok, amíg be nem sötétedik, tudom, hogy sehol máshol nem lenne most helyem, míg végül Zoran ki nem jön, és elmenőfélben a fejének nem dobja a csikket, aztán Tompo anyja kijön, és berángatja a házba.